

культура

К*Ж

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 20-30 листопада 2015 р.

і життя

Переселенці

стор. 6

Козаки-характерники

стор. 11

Письменники

стор. 8-9

**Він покликав
на Майдан**

Гор. ГРЕЧАНИК. «Шевченко на барикадах»

ВИХІД

редактор
Світлана СОКОЛОВА

актуально

■ В'ЯЧЕСЛАВ КИРИЛЕНКО:

— Сьогодні дуже важливий день для України, тому що ми підписали угоду, яка дає нові можливості українській, і не тільки українській спільноті. «Креативна Європа» — це спосіб утвердити спільні європейські цінності. Після ратифікації Європарламентом угода набуде чинності, і ми зможемо здійснювати всі необхідні процедури для того, щоб наші митці, менеджери, просто креативні люди і творчі організації використовували ті можливості, які тепер надаватимуться їм завдяки участі в програмі «Креативна Європа».

■ ТІБОР НАВРАЧІЧ:

— «Креативна Європа» — одна із найуспішніших програм у моєму портфелі. Я комісар, який відповідає за освіту, культуру, молоді і спорт. Усі ці напрями діяльності мають стратегічне значення для майбутнього Європи, і ось чому всі наші основні програми ведуть на тільки всередину ЄС, це не тільки проекти для 28 країн-учасниць, ми також охоплюємо інші держави. Це більш широка платформа, оскільки культура, освіта і спорт — це найкращі, найпотужніші засоби для того, щоб об'єднати творчих людей, для співпраці.

Ми вважаємо, що ця програма — мультикультурна сім'я націй, регіонів, місцевостей, митців, діячів культури. Цінності нашої великої родини — культурне та мовне розмаїття, обмін культурним досвідом. Як будь-яка сім'я, «Креативна Європа» може бути сильною, якщо її члени поділяють спільні цінності, мають спільне розуміння подальшого розвитку і тих процесів, що відбуваються в нашому світі.

Приєднання України до програми «Креативна Європа» свідчить про те, що Україна поділяє спільні європейські цінності. Але йдеться не лише про нематеріальні речі. Кошти, що виділяються на підтримку проектів у рамках програми, можуть допомогти представникам українського креативного сектору розвиватись у європейському напрямку, забезпечувати переклади художніх творів іншими мовами, сприяти розвитку креативного середовища в Україні.

Леся САМІЙЛЕНКО

Україна долучилась до програми ЄС «Креативна Європа» і визнала культуру значним напрямком та серйозним пріоритетом у співпраці з ЄС.

ОФІЦІОЗ

19 листопада 2015 року відбулась офіційна церемонія підписання Угоди між Урядом України та Європейською Комісією

турологічної спільноти залишилось достатньо часу, аби дізнатися про все, що стосується програми ЄС «Креативна Європа».

ДОЛУЧАЙМОСЯ!

Читачі газети «Культура і життя» матимуть змогу мандрувати європейським культурним простором, оцінювати свої можливості та перспективи участі у програмі. Чому б і ні, адже навіть відбір учасників конкурсу формуватиметься згідно з умовами єв-

про участь України у програмі ЄС «Креативна Європа».

Комісар ЄС з питань освіти, культури, молоді та спорту Тібор Наврачіч і віце-прем'єр-міністр, — міністр культури України В'ячеслав Кириленко привітали один одного і розповіли про перспективи культурного розвитку нашої держави.

Перший крок до співпраці з однією із найпрогресивніших у Європі організацій вже зроблено. Угода почне діяти з 2016 року, тож для реалізації намірів вітчизняної куль-

росоюзівців, із представників громадських організацій. Це одна з провідних інноваційних позицій проекту, яка відкриває широкі можливості для участі фахівців, представників усіх галузей та напрямків культури.

ПЕРСПЕКТИВИ

У результаті підписання даної Угоди українські культурні діячі та інституції матимуть доступ до широкого спектру заходів, які фінансуватимуться програмою, а саме: некомерційного (навчання, обмін

Перший крок до території креативної Європи

Фотознімок Романа МАЛІКА

досвідом, спільні заходи, підтримка інституційного розвитку) та комерційного (дистрибуційні мережі, фінансування малих і середніх підприємств у культурній та креативній сферах). Програма передбачає увагу та підтримку літератури, телебачення, кіно, театру, музики, архітектури. Планується також щорічна підтримка визначення європейських столиць культури та присудження різноманітних призів і нагород.

МЕТА І МРІЯ

Метою програми є збереження, розвиток та підтримка європейського культурного і мовного різноманіття, спадку та посилення конкурентоспроможності культурного та креативного секторів європейської економіки.

Складається вона також із двох програм: культура та медіа, спрямованих на діячів і аудіовізуальні сектори, та крос-секторальний напрямок.

Знаковою позицією програми є той факт, що «Креативна Європа» надає нові потужні можливості для участі у міжнародних культурних проектах та мережах. Українські митці зможуть увійти до числа понад 250 тисяч фахівців, задіяних у проектах.

ФІНАНСУВАННЯ

«Креативна Європа» — це рамкова програма ЄС із підтримки культурного та аудіовізуального секторів. Її бюджетні потужності відкриті та складають майже 1,5 млрд євро, що розраховані на семирічний період.

Тож про таке, ще не так давно, багатьом і не мріялось. Перспективи розвитку українського культурного простору віднині — просто неозорі. Адже Україна отримала змогу конкурувати на рівних з європейською спільнотою, культурою та ідеями.

Хоча не секрет, що Європа і Америка давно вже споживає та реалізує ідеї наших креативників, які змушені їхати з Батьківщини. Чи станеться навпаки, не знаю, але хочеться вірити...

На фотознімках: угоду підписано; інформаційний день від експертів ЄС.

актуально

■ **КАРЕЛ БАРТАК:**

– Програма «Креативна Європа» має допомагати країнам створювати спільні проекти, а митцям подорожувати світом. Ми намагаємося підтримувати проекти, які досягають нових аудиторій для європейських митців, інновації.

Маємо дві підпрограми в «Креативній Європі». Перша присвячена різним культурним галузям, інша – медіа (аудіовізуальне), а також є крос-секторальний напрямок.

У «Культурі» ми підтримуємо насамперед транс-кордонну співпрацю, підготовку митців, культурних діячів, а також мовні переклади, що, сподіваюсь, є цікавим для українських видавців, оскільки це найлегший шлях розпочати свою участь у програмі.

Підпрограма «Медіа» коригує розробку європейських стрічок, програм, ігор, але основна сума грошей витрачається на дистрибуцію, тобто ми платимо дистриб'юторам європейського кіно. Йдеться про зйомку фільмів, дублювання, встановлення титрів із метою зробити стрічки, що виробляються в Європі, доступними в інших європейських країнах.

Підтримка літературних перекладів зазвичай здійснюється через пакети. Видавництво створює пакет книжок, зазвичай художніх, який оцінюється експертами. Якщо пакет відповідає художнім критеріям програми, літературні проекти отримують фінансування.

Є й інші напрямки – підтримуються близько 24 мереж на європейському рівні. Це можуть бути мережі театрів, сучасного танцю, а також класичної музики. Зацікавлені можуть організуватися й створити європейську структуру, що орієнтується на проект, під час тривалості якого протягом 3–4 років з'являються певні результати.

Платформа – новий напрямок, який налічує тільки два роки. Зараз у нас існує вісім таких платформ, є координатор, що узгоджує їх із багать-

ма іншими маленькими, великими культурними об'єднаннями в країні-учасниці.

Якщо є мережа музичних залів, клубів в Європі, 20–30–40 із них знаходять молодих музикантів, співаків, митців у кожній країні. І допомагають їм подорожувати, гастролювати світом у рамках програми, яка цікава громадськості певної держави. Ми платимо власникам цих закладів за ризик, на який вони йдуть задля того, щоб показати виступи, яких публіка не бачила раніше.

Вікно у світ можливостей

Світлана СОКОЛОВА

У столичному Центрі сучасного мистецтва «М-17» відбувся інформаційний день програми ЄС «Креативна Європа».

Захід відкрили віце-прем'єр-міністр України – міністр культури України В'ячеслав Кириленко та Єврокомісар з питань освіти, культури, молоді та спорту Тібор Наврачіч.

Представники Європейської комісії та програми «Креативна Європа» надали роз'яснення про нові можливості для України. Зокрема, практичні поради для представників культурного та аудіовізуального секторів.

Голова відділу культури Генерального директорату з питань освіти та культури Євро-

пейської комісії Карел Бартак та Тім Вільямс, спеціаліст з культурних та креативних індустрій Програми ЄС–Східного партнерства, презентували програму «Креативна Європа».

Українські організації – найкращі практики з теми «Як шукати іноземних партнерів?», а експерти «Креативної Європи» з секторів «Медіа» та «Культура» – практичні поради. Подальші кроки України щодо участі у «Креативній Європі» окреслив заступник міністра культури України Ростислав Карандєєв.

Багатох зацікавив виступ Еглі Дельтувайте, голови представництва програми «Креативна Європа» у Литві.

Наприклад, щоб подати заявку для участі в програмі для великих проектів треба співпрацювати принаймні із шістьма партнерами в шести

Поради від Еглі ДЕЛЬТУВАЙТЕ

країнах. Можна зробити проект, який триватиме півтора року та довше.

Фінансування менше, ніж очікувалося? Важливо співробітничати із соціальними ЗМІ – зробити комунікаційний план для збору додаткового фінансування та розповсюдження матеріалів.

Йшлося про те, що необхідно чітко прописати, хто і за що відповідає, яким чином ділитиметься фінансування. Крім цього, національне фінансування також дуже важлива схема співфінансування.

Джерела фінансування можуть бути приватними і державними. Існує окрема система, якщо отримується від ЄС з учасниками програми буде відразу зв'язуватися українське міністерство і допомагати у реалізації.

Цікавою для присутніх була інформація, як знайти партнерів. Можна контактувати з культурними аташе, організаціями та агенціями національного рівня, брати участь у конференціях на кшталт Європейського культурного форуму 26–27 листопада в Брюсселі.

«Сьогодні ми відкрили вікно можливостей, а ви наповните його новими проектами. Тепер програма доступна Україні і має допомогти українським закладам у напрямку міжнародної культурної співпраці та реалізації їхніх ініціатив.

І, звичайно, метою цього заходу є бажання детальніше розповісти про можливості програми «Креативна Європа», – сказав Тібор Наврачіч. Так і відбулося.

На форумі

Допомога держави

«Реалізації проектів сприятиме бюджетна програма», – висловив сподівання Ростислав КАРАНДЄЄВ.

– Ми працюватимемо над тим, щоб максимально широко представити українським організаціям через наше бюро, партнерів в країні, інформацію про проекти, щоб вони змогли запропонувати себе як нові учасники. Це дозволить глибше вивчити практику реалізації проектів у рамках «Креативної Європи».

Я хочу звернути увагу, що за ключовими напрямка-

Фотознімок Світлани СОКОЛОВОЇ

ми, за якими надаватиметься підтримка, обов'язковою має бути достатньо велика

кількість партнерів. Так, в напрямку підтримки мережних організацій – не менше десяти–п'ятнадцяти учасників.

Для цього треба знайти партнерів із десяти країн, які б зацікавилися б пропозицією української сторони. До того ж, програма «Креативна Європа» підтримує проекти лише частково. Тому наступного року ми ініціюватимемо відкриття спеціальної бюджетної програми в діяльності міністерства з тим, щоб держава теж змогла посприяти в реалізації українських проектів, які будуть підтри-

мані «Креативною Європою», і знайдуть собі партнерів в інших країнах.

Проситимемо програми Східного партнерства в Україні допомогти з навчальними проектами, обміном інформацією.

Визначимо людей, які можуть стати громадськими консультантами, і допомагатимуть правильно оформити заявку та підказати заявнику, до кого з іноземних партнерів звернутися.

Фотознімки надані прес-службою Міністерства культури

редактор
Євген БУКЕТ

наголос

■ КИЇВ

Президент України Петро Порошенко підписав розпорядження, яким затвердив персональний склад Організаційного комітету з підготовки та проведення заходів зі створення Меморіалу Українських Героїв. Про це повідомляє прес-служба Адміністрації Президента.

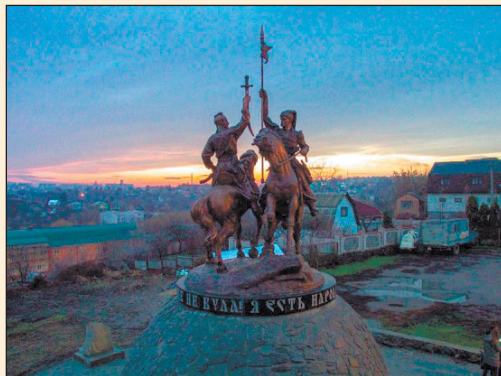
Глава держави призначив співголовами прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка та главу Адміністрації Президента Бориса Ложкіна.

Членами Організаційного комітету також стали представники Українського інституту національної пам'яті та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів влади, Національної академії наук України, громадського суспільства.

Організаційний комітет має розробити пропозиції щодо створення у Києві Меморіалу Українських Героїв та надати їх на розгляд Кабінету Міністрів України.

Меморіал увічнить пам'ять про воїнів, котрі віддали своє життя за свободу, незалежність та територіальну цілісність України у протистоянні російській агресії, усіх українських борців за незалежність у ХХ столітті, мужніх та патріотичних захисників Української держави.

■ УМАНЬ

21 листопада, в Умані, офіційно відкрили пам'ятник ватажкам Коліївщини Іванові Гонті та Максимові Залізнику.

Попри дощову погоду подія зібрала понад дві сотні людей. На відкритті були присутні архітектори проекту, спонсори та представники адміністрації міста. До слова запрошували уманських волонтерів та бійців АТО. Поруч із монументом розташували справжню козацьку польову кухню.

Будівництво було заплановане ще 1968 року. Тоді в Умані встановили камінь-обітницю – «тут постане пам'ятник Гонті й Залізнику».

Однак під різними приводами робота так і не розпочалася.

Макет пам'ятника виготовив відомий скульптор Іван Гончар ще півстоліття тому. Скульптура важить 5 тонн, а її висота сягає понад 8 метрів. Освячення монумента відбудеться 5 грудня.

Від Революції Гідності до сьогодні

Семен ВАСИЛЕНКО

22 листопада у Національному музеї історії України відкрилась мандрівна виставка «Правдиві свідчення: від Революції Гідності до сьогодні».

Автор ідеї та куратор проекту – старший науковий співробітник ІПСМ НАМ України, стипендіатка Fulbright Scholar Program 2011/12 у Kennan Institute, Woodrow Wilson International Center for Scholars (Washington, DC) Наталія Мусієнко.

У межах відкриття виставки відбулась презентація книги Н. Мусієнко «Мистецтво Майдану». Досвід буремних подій 2013–2014 років, усвідомлення контрастів між життям та смертю, свободою та рабством стали феноменами, яким важко дати вичерпне раціонально-логічне визначення. У книзі йдеться про речі, які торкнулися кожного особисто – безпосередні переживання, думки та передбачення учасників й очевидців сповнених драматизму подій.

Найбільше цей екзистенційний пласт відбивається у сучасному мистецтві, яке є

надійним підґрунтям для формування і підтримки спротиву будь-яким утискам індивідуальної та громадянської свободи. Мистецтво, яке створювалось до, протягом, та після подій української революції, передає очікування й настрої великих змін, спонукає відчувати подих Майдану знову і знову так, як відчували його люди, котрі відкинули страх заради спільної мети.

Паралельно з основним проектом мандрівної виставки виникла ідея і окремого проекту – презентація її афіш, що для організаторів стало доброю нагодою оцінити пройдений

шлях. А для аудиторії побачити її географію та простежити хронологічну й артистичну історію. Одним із ключових майданчиків для виставки афіш став Форум культурної дипломатії, який проходив у Дипломатичній академії України 2 червня 2015 року.

Важливо доносити правдиві історії до широкого загалу. Тому мандрівну виставку, від самого початку проекту, супроводжує медіа-партнер – загальнодержавна щотижнева газета «Культура і життя».

Виставка у Національному музеї історії України триватиме до 6 грудня 2015 року.

«Бессарабські діалоги»

24 листопада віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко, перебуваючи з робочою поїздкою у місті Одеса, взяв участь у презентації нового культурно-мистецького проекту «Бессарабські діалоги», ініційованого Міністерством культури та відомим письменником, головою видавничої ради Національного газетно-журнального видавництва Андрієм Курковим.

«Ми разом з молодими письменниками різних міст Одещини, зокрема й її півдня – Бессарабії, де конче потрібно співпрацювати у культурній сфері, будемо експериментувати упродовж двох тижнів, проводити серію заходів – діалогів із відомими письменниками України. Інтелектуальні, живі бесіди між представниками різних культур дуже важ-

Виступає Андрій КУРКОВ

ливі для єдності нашої країни, а проект «Бессарабські діалоги» – один із його елементів», – сказав В'ячеслав Кириленко.

У презентації проекту, яка відбулась в Одеському літературному музеї, взяли участь головний куратор про-

екту, український письменник, кіносценарист та журналіст Андрій Курков, а також письменники Олег Шинкаренко (м. Київ), Маркіян Камиш (м. Київ), Анна Костенко (м. Одеса), Майя Дімерлі (м. Одеса).

Андрій Курков розповів, що у рамках проекту пройде письменницький конкурс «Українська Бессарабія», до якого запрошуються молоді (до 35 років) письменники, студенти, школярі Одещини: «Приблизно 9-10 грудня ми оголосимо результати конкурсу. За його підсумками десять фіналістів візьмуть участь у семінарах-тренінгах та майстер-класах з літературної творчості, які ми також влаштуємо в Одеській області».

Проект «Бессарабські діалоги» передбачає проведення серії зустрічей відомих українських письменників – з різних міст України – із представниками інтелектуальних кіл Одещини. Такі зустрічі заплановані у Білгород-Дністровському, Арцизі, Болграді, Рені, Ізмаїлі та інших містах і селищах.

Прес-служба Мінкультури

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

Львів

■ МУЗЕЇ І ЗАМКИ – ON LINE

На Львівщині розпочалась реалізація культурного проекту «Віртуальні тури музеями області. Відвідай. Це цікаво». У рамках проекту створено інтерактивну карту, на якій можна переглянути цікаві місця Львівщини.

До віртуального туру входить низка сферичних панорам із можливістю переходів з однієї виставкової зали до іншої, зверху на поверх, входу та виходу з об'єкту, огляду загальної панорами місця.

Карту постійно наповнюватимуть новими об'єктами культури, історії та архітектури Львівщини.

■ МУЗЕЙ ГЕРОЯ

У львівській ЗСШ № 27 відкрили музей пам'яті Героя України, новітнього борця за її Незалежність Юрія Вербицького, котрий навчався у цій школі.

Юрій Вербицький був першою жертвою Майдану. Його разом із Ігорем Луценком викрали 21 січня 2014 року, після чого вбили після зв'язаних катувань. Його понівечене тіло знайшли біля села Гнідин під Києвом. Похований Юрій Вербицький на Алеї почесних поховань у Львові, на Личаківському цвинтарі.

Експозиція музею розповідає про життя та наукову діяльність героя Майдану, котрий був альпіністом, сейсмологом, кандидатом наук, сином українського геофізика Тараса Вербицького.

На відкриття прийшов брат героя Небесної сотні. Він розповів, що пам'ять про Євромайдан необхідна для виховання молодого покоління.

■ ЗАНЬКІВЧАНИ ЗДИВУВАЛИ ПОЛЯКІВ

Актори Львівського національного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької, на запрошення об'єднання українців у Польщі, показали три масштабні вистави за творами Тараса Шевченка та Григорія Квітки-Основ'яненка.

На сцені Ольштинського театру ім. С. Ярача львів'яни показали вистави «Назар Стодоля», «Катерина» та «Сватання на Гончарівці». Це не перші гастролі заньківчан до Польщі.

Враховуючи попередній досвід та велике зацікавлення глядачів, актори театру здивували цього разу масштабними полотнами у постановці художнього керівника театру, народного артиста Федора Стригуна.

Окрім того, молодий режисер Богдан Ревкевич запропонував полякам свій погляд на виставу Тараса Шевченка «Катерина». Гастролі відбулися у рамках проведення X Загальнопольських днів українського театру.

Надія ПАСТЕРНАК

Львівщиною мандрує незвичайна виставка: «Торкаючись, бачу: великі українці».

Дванадцять скульптур відомих українців минулого і сьогодення зроблені так, що їх можуть «оглядати» незрячі – завдяки дотикам та підсилюючим світловим ефектом. Кожна постать має свій колір: Андрей Шептицький – червоний, Микола Амосов – жовтий, Соломія Крушельницька – синій, Володимир Івасюк – фіолетовий, Михайло Бойчук – зелений... Біля кожного портрета є короткий напис шрифтом Брайля і навушники, з яких можна почути розгорнуту біографію осіб.

До речі, до проекту залучили відомих співаків: Святослава Вакарчука, Джамалу, Павла Табакова, котрі зробили цю професійну начитку.

Виставка, яку підготували молоді львівські митці Соломія Гороб'юк, Олег Коваль, Ярема Мисько та Мар'ян Король, справді вражаюча. Цей унікальний проект руйнує стереотипи, що візуальне мистецтво доступне лише тим, хто бачить. Уперше створено можливість показати незрячим, як виглядали найвидатніші особистості української

«Великі українці» – для незрячих

культури та науки. Авторами ідеї та виконавцями проекту є мистецтвознавець Анастасія Сімферовська та викладач Академії мистецтв Василь Одрехівський.

«Проект створений у рамках інклюзивної освіти для людей з обмеженими можливостями, а розмальовували портрети у різний колір глухонімі діти чи малюки з проблемами слуху, – розповідає Василь Одрехівський. – Запросивши їх, ми хотіли створити такий інтерактивний спосіб ознайомлення з цими великими посталями.

Глухонімі взяли участь у створенні виставки для незрячих. Увечері атмосфера дуже цікава. З одного боку, це певна провокація, така інсталяція у стилі поп-арт,

а з іншого – відомі історичні українські постаті входять до сучасного контексту в новому образі. Приміром, Андрея Шептицького ми звикли бачити у камені чи бронзі, але такого яскравого – ні. Насичений колір пробиває

бар'єри, завдяки чому особи з обмеженими можливостями зору зможуть навіть щось побачити, адже є різні ступені незрячості».

Це вже не перший подібний мистецький проект у Львові. Минулого року в Національній галереї мистецтв імені Бориса Возницького можна було «побачити» картини за допомогою скульптури: біля відомих полотен експонувались їхні скульптурні копії.

Виставка подорожуватиме двадцятьма містами Львівщини, згодом поїде до Івано-Франківська, Рівного, Черкаса та інших міст України. На завершення автори й організатори виставки «Торкаючись, бачу: великі українці» хотіли б показати її у Мистецькому арсеналі столиці.

Фотознімки Йосипа МАРУХНЯКА

Львівські скарби – у Кракові

У Археологічному музеї Кракова відкрилась виставка «Врятовані скарби підземного Львова».

Ця експозиція – своєрідна подорож крізь віки, починаючи від часів заснування Львова і до сучасності. На ній представлено майже п'ятсот предметів, якими у давні часи щодня користувались львів'яни.

Виставка складається з 30-ти тематичних стендів, що розповідають про місця розкопок, є інсталяції відомих львівських митців і репродукції старих карт та міських пейзажів.

«За кордоном така виставка вперше, – розповідає її куратор Наталя Войцешук, – бо археологія перевозиться дуже мало. Якщо й везуть, то якісь золоті речі, скарби, але ніхто ніколи не думав, що за цим всім є реальне життя. Життя, яке оточувало величезна кількість знахідок, що ле-

жать у закритих фондах. Ми вирішили показати Львів таким, яким він був щодня. Все, чим у давнину користувались люди».

На виставці експонуються найцікавіші знахідки, які львівські археологи знайшли протягом останніх 15-ти років, зокрема у центральній частині міста. Найбільше скарбів дістали майже з болота, як, приміром, срібну тацю XV–XVI століття на вулиці Шевській, де зображено найдавніший герб Львова. Представлені й інші унікальні речі: кахлі XV–XVI століть, бронзова фігурка блазня XIV століття, енкаліпони, підвіски, монети.

«Скарби підземного Львова» експонуватимуться у Краківському музеї археології до березня наступного року.

Надія ПАСТЕРНАК

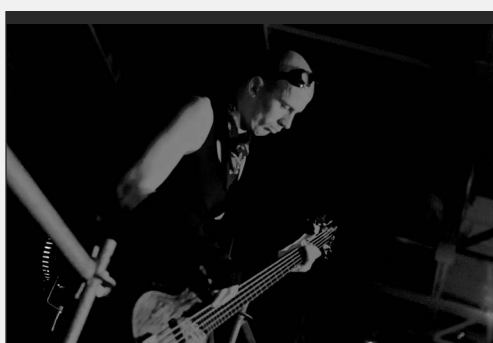
Фотознімок із сайту Археологічного музею Кракова

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

ІННОВАЦІЇ

● СЦЕНІЧНІ ОБРАЗИ

«Театр переселенців» у дії

Леся САМІЙЛЕНКО

У Києві, на кіностудії імені О. Довженка, є центр «DІYA». Сама назва надихає до роздумів про те, що все дійство, яке там відбувається, є прогресивним проривом у розвитку мистецтва та суспільства.

Яне помилилась, коли познайомилась з людьми, діяльність котрих свідчить про правильність моїх роздумів і передчуття.

Йду територією кіностудії у пошуках будівлі «Дія». Раптом мене наздоганяє молода жінка, котра кудись чимдуж біжить. На моє запитання: «Чи не знаєте, де знаходиться «Театр переселенців», – відповідає, що ні», – але поспішає саме туди на зустріч із журналістами чи журналісткою. Кажу, що я, мабуть, саме та і є. Розсміялися та, у доброму гуморі, почали спілкуватись гарною, вишуканою українською мовою.

Заходимо до затишної кімнати, де нас зустрічає юнак, який ... вітається чудовою українською і пропонує випити чаю або кави. Знайомимось, це – Олексій Карачинський, один з авторів даного проекту, військовий психолог, який був у зоні бойових дій, а нині працює з військовими та допомагає переселенцям.

Я розповіла свою історію знайомства з Донецьком та його мешканцями, як була там кілька разів на інтерв'ю та прем'єрах Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, що якраз номінувався на здобуття Шевченківської премії. Очоловав тоді театр нині покійний Марко Бровун – високопатріотичний чоловік, який перетворив свій улюблений театр не лише на один з найкращих в Україні, але й на осередок спілкування патріотичної студентської молоді та донецької інтелігенції загалом.

То було так давно, що мої співрозмовники, як я вважала, не могли знати ані Марка Бровуна, ані його добрих справ. Однак виявилось, що вони не лише знали пана Марка, а й були тими студентами, котрі ходили до драмтеатру і дуже сумували, коли метр відійшов у вічність. Моїм співрозмовни-

кам імпонувало моє захоплення їхнім рідним містом, вони навперебій почали розповідати про трагічні причини вимушеного переселенства звідти, де вони народилися і вирости, куди мріють неодмінно повернутись, як потрапили до «Театру переселенців» та що їх тримає у ньому.

До кімнати зайшов симпатичний молодий чоловік, з яким мої нові знайомі спілкувались російською. Ним виявився Георг Жено – автор і режисер, засновник «Театру переселенців», котрий народився та виріс у Німеччині і є одним із засновників ві-

– Чим для Вас є «Дивина»? Коли виникла? Хто режисер?

– Народний театр фольклорної пісні «Дивина» існує з 1998 року. Режисер у нас один – Георг Жено. Ми всі учасники творчого процесу. Керівниками проекту є наш психолог Олексій Карачинський та Георг Жено. Все, що ми робимо – спрямоване на поліпшення морального стану людей за допомогою мистецтва.

– Театр, кліше, психологічні інтерв'ю... Ви всі мимоволі стали акторами, які отримують насолоду

створення атмосфери любові, доброти та порозуміння, бо театр став справжньою домівкою для тих, хто проти власної волі втратив її.

Фундаментальним завданням нашого процесу є надання доброзичливості та взаємодопомоги переселенцям різних категорій. Адже існують дуже серйозні проблеми: як матеріальні, так і моральні. Тому ми маємо стати такою родиною, де всі різні, але об'єднані спільним лихом.

Другим важливим моментом нашої діяльності є надання змоги поділитися своєю історією та бути почутими. Бо,

домого московського театру «ДОС».

До присутніх на зустрічі авторів звернулася керівник фольклорного колективу «Дивина». Вона запропонувала цікаву річ, яка зовсім не входить до концепції театру – вивчити колядки. Ця новина була сприйнята із захватом.

– У кожного з Вас своя історія, свої емоції. Для Вас Київ та цей центр нині є точкою опори. Як Ви тут опинились та чому?

– Майже всі ми дізнались про існування центру з інтернету або від знайомих, які вже бували тут. З цього, власне, й розпочалась нова сторінка нашого життя у столиці. Нам виділили лише приміщення для репетицій, але й цього достатньо.

– Ви не актори і навіть не митці?

– Так.

від спілкування та творення мистецького, хай і аматорського, продукту?

– Це дійсно так. Нас не навчають творчої майстерності, як такої, щоб у подальшому ми стали акторами. Головне, аби за допомогою документального театру ми змогли дати глядачеві змогу доторкнутися до реальності, яка нас оточує. Актор – це той, хто дублює дійсність. Ми – реальні люди, переселенці, котрі розповідають реальні історії зі свого життя.

– Ваша робота базується на психологічних тренінгах?

– Це не можна назвати лише психологічним тренінгом. Щоби доторкнутися до реальності – актори не потрібні. Тут цінними є справжні емоції, історії та реальні люди, свідки й учасники подій. А щодо психологічного контексту, то найголовнішим для нас є

коли тебе чують, то й краще розуміють. І якщо число почутих «одушевити», то з цифрового показника статистики простіше перейти до справжніх реалій нашого життя.

Третій психологічний етап терапевтичної дії полягає в тому, що люди, які мають психологічні проблеми індивідуального порядку, можуть отримати у нас і фахову підтримку психолога.

– Скільки учасників задіяно у Ваших виставах?

– Коли як... Ми не ставимо перед собою такої цілі, адже ми – театр без акторів. Це може бути й моновистава. Зараз, приміром, нас приблизно 13 осіб. Визначена лише тривалість дійства та час його проведення. До речі, документальний театр – досить поширене явище в Америці. Для нас він є інноваційною справою, за яку ми лише взялися.

україна і світ

● ЛЮКСЕМБУРГ ЯК ТЕРИТОРІЯ КІНО

Зйомки фільму всесвітньо відомого українського режисера Мирослава Слабошпицького «Люксембург» розпочнуться незабаром.

Про це офіційно повідомили учасники прес-конференції, яка відбулась у Києві, в інформаційній агенції «Укрінформ».

Усі учасники почувалися впевнено і щасливо, адже проект Мирослава Слабошпицького уже проанонсований на міжнародному Одеському кінофестивалі та отримав нагороди, а саме: Global Filmmaking Award на кінофестивалі «Санденс» 2015 року та приз CineMart від каналу ARTE.

Реальна можливість знімати картину «Люксембург» з'явилася тоді, коли на пропозицію режисера та його команди відгукнулось Державне агентство України з питань кіно та іноземні партнери. Українська сторона виділила десять мільйонів гривень. Франція, Німеччина, Нідерланди та Норвегія, зацікавившись ідеєю Слабошпицького, також надали значну фінансову допомогу, тож загальний бюджет фільму наразі становить 10 млн грн. Це перший випадок такої ко-продукції в історії співпраці наших країн.

Мирослав СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Режисер розповів, що ідею створення фільму виношував десятиліттями, бо є представником покоління, котре постраждало від чорнобильської катастрофи. А назва «Люксембург» у його уяві виникла через те, що відповідає території чорнобильської зони відчуження та людей, які там працюють. Історії героїв фільму лише частково будуть реальним, гратимуть ролі професійні актори – яких ще не визначено, адже кастинг лише оголошено. Усі дуже хвилюються, бо після триумфальної стрічки «Плем'я» планка занадто висока...

Співпродюсером фільму виступить відомий український режисер Валентин Васянович, який представляє «Гармата-фільм» (Україна).

У скайп-режимі підтримала творчу команду і продюсер з Німеччини Анна Качко («Тандем-продакшн»), та розповіла багато цікавого. Приміром, за час підготовки до зйомок проект був відібраний для участі у продакшн-маркетах Європи: «Берлінале копродакшн-маркет» та Роттердамського міжнародного кінофестивалю (Нідерланди).

Своїми враженнями від участі у процесі підготовки поділилися представники дипломатичного корпусу: посол Королівства Норвегія в Україні Йон Ельведаль Фредріксен, радник з питань культури та співробітництва посольства Франції в Україні Паскаль Сліванські, а також Пилип Ілленко (голова Держкіно), який заявив, що його чиновницька кар'єра відбулася, бо він таки зміг посприяти створенню фільму Мирослава Слабошпицького – завдяки творчості котрого українське кіно стає більш упізнаваним на міжнародній арені.

До речі, на кіноринку Каннського фестивалю 2015 року права на прокат ще не відзнятого фільму «Люксембург» придбали дистрибутори Чехії, Словаччини, країн колишньої Югославії, Греції. Наразі триває процес переговорів щодо продажу права на прокат і на території США та Франції.

Всесвітнянська літературна подорож до Бельгії

Виступає редактор журналу «Всесвіт» Дмитро ДРОЗДОВСЬКИЙ

Леся САМІЙЛЕНКО

Чергове число найстарішого українського журналу «Всесвіт» презентували у Спільноті письменників України, що на столичній Банковій.

Красива зала, якою замилувались присутні іноземці, має свою ауру та енергетику, насичену духовністю і увагою до слова тих, хто любить літературу. Журнал виходить уже понад дев'яносто років, будучи своєрідним місточком між українською та світовою літературою. Пережив найскрутніші часи і вибухнув емоціями європейського рівня, тож презентований випуск став поді-

єю для всіх, хто нетерпляче чекав на оновлений, щедрий на цікавинки, випуск знакового видання.

Почесні гості привітали головного редактора видання Дмитра Дроздовського та всіх, хто долучився до цієї почесної праці. На презентації виступили перший заступник міністра культури України Ігор Ліховий, колишній головний редактор Олег Микитенко, а також Надзвичайний і Повноважний посол Королівства Бельгія в Україні Люк Якобс, який наголосив, що вихід журналу відбувається у низці заходів, присвячених знайомству української спільноти з бельгійською культурою.

Пан посол відзначив якість та смислове навантаження обкладинки ювілейного журна-

лу, яка символізує зв'язок поколінь.

Серед присутніх на заході були українські літератори та французька письменниця Франсуаза Вільмар.

Вечір став знаковою подією і для перекладача Дмитра Чистяка, котрому урочисто вручили нагороду – премію Міністерства культури Федерації Валлонія, бо саме його бельгійська літературна спільнота вважає найкращим знавцем болонської та фламандської мов.

А пан Дмитро зазначив, що у презентованому числі журналу є твори 30-ти авторів бельгійської літератури, котрі демонструють найкращі зразки поезії, прози, есеїстики і драматургії.

У виступах було підкреслено, що Королівство Бельгія зна-

ходить в осередді Європи та має з Україною спільні проблеми.

Адже Бельгія офіційно є двомовною країною і функціонує у такому законодавчому полі по-європейськи, органічно доповнюючи та збагачуючи свої культурні традиції.

Україна, зробивши свій європейський вибір, також не є винятком, тож літературний діалог двох держав лише розпочато.

Саме це на презентації журналу і засвідчив інтерес української культурологічної спільноти, яка обмінювалася думками щодо літературної спадщини. Виступаючи згадали «Тіля Уленшпінгеля», продекламувавши поезію бельгійських класиків як в оригіналі, так і у сучасних перекладах.

На презентації журналу

Перекладач – це культурний дипломат

Цьогорічним лауреатом однієї з найпрестижніших премій імені Григорія Кочура став молодий викладач львівського Національного університету імені Івана Франка, перекладач і дослідник історії перекладу Тарас Шмігер.

Церемонія відбулась у київському Національному музеї літератури і згуртувала представників перекладацької спільноти, красномовців письменства та очільників культури усіх рангів.

Зі вступним словом виступив академік Микола Жу-

линський, вручив премію та привітав переможця перший заступник міністра культури України Ігор Ліховий.

Розповів про Тараса Шмігера і перекладач Максим Стріха,

котрий захоплено відзначив ще й той факт, що новоспечений лауреат є учнем та продовжувачем справи відомої львівської сподвижниці Роксоляни Зарівчак. Усі присутні заува-

жили, що Тарас Шмігер ще зовсім молодим, з першого курсу університету, був помічений як талановитий перекладач та дуже сумлінний дослідник у галузі перекладознавства.

Тож, як кажуть, гідна нагорода знайшла героя нашого часу. І зв'язок поколінь між представниками кропіткої та нематеріальної праці, яку завжди, мов ту франківську скелю, рубали велетні духу – відновлено.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

На фотознімку
Дмитра ПОНАМАРЧУКА лауреат
конкурсу Тарас ШМІГЕР
та перекладацька спільнота

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

КНИЖКОВА АБЕТКА

■ КНИГА ПРО МАЙДАН

Напередодні другої роковини подій на Майдані, 20 листопада, у Варшаві відбулася презентація книги «Вогонь Майдану. Щоденник революції 21 листопада 2013–22 лютого 2014», повідомляє Польський інститут у Києві.

На суд глядачів буде представлена вистава режисера Войцеха Пітера у співпраці з Мацеєм Войтишко, яка, завдяки розповідям учасників подій, намагатиметься показати феномен Революції Гідності.

Виступатиме співачка Олена Леоненко та українські піаністки Антуанетта Міщенко і Людмила Чичук, котрі грали на революційних барикадах і які, до речі, є героїнями документального фільму Віти Марії Дригас «Піано».

Стрічка, що розповідає про символ супротиву тодішній владі піаніно на Майдані, також демонструватиметься буде показана на зустрічі.

■ ПОМАРАНЧЕВЕ СЬОГОДЕННЯ

Сатиричне переосмислення подій листопада-грудня 2004 року та кількох наступних років описав у збірці поезій «Український самогон "Помаранчева крига"» киянин Володимир Оболонець.

У передмові автор пропонує читачам уявити себе представником української влади та відповісти на ряд запитань, ключовим із яких є сакральне: «Що ми залишимо після себе наступним поколінням?»

Саме такий «звіт» складав народові Володимир Оболонець щодня, після будь-якої значної події, що відбувалася у період між 27 листопада 2004-го та 11 травня 2010 року.

Збірка віршів є своєрідним суспільним барометром часів президентства Віктора Ющенка. Вона змушує читача переосмислити події, очевидцями яких ми всі були. Книга Володимира Оболонця – це іспит на українськість для кожного з нас. Його «самогон» має «полиновий присмак», «міцну закваску» та не залишає байдужим нікого.

■ КОЗАЦЬКИЙ РЕДУТ

На чийй совісті Небесна сотня? Відповідь на це запитання намагається знайти учасник Революції Гідності Руслан Найда на сторінках повісті «Редут».

Головні герої твору – безпосередні учасники подій 2013–2014 років. Сюжет повісті розгортається навколо одного з перших форпостів Євромайдану, який, на переконання автора – це Січ ХХІ століття.

Саме тому Козацький Редут і його оборонці, як найбільш духовно споріднені з предтечею, завжди знаходяться в епіцентрі подій.

Повість ґрунтується на особистих спогадах та враженнях автора, а також оповідах очевидців з преси: Олександра Ковалюка, Дмитра Гаврильченка, Федора Шолудька, Володимира Голобуцького, Ларіона Лазебного та інших.

Передмову написав один із ведучих Майдану, громадський діяч, бард, публіцист Володимир Гонський. Кожне речення цього невеликого за обсягом твору – емоційно глибоке і енергетично насичене, знайоме кожному учаснику революційних подій. Повість «Редут», поза всяким сумнівом, є правдивим відображенням атмосфери Майдану та цінним внеском до скарбниці споминів про важливу віху українського державотворення.

Леся САМІЙЛЕНКО

Нещодавно письменник Василь Шкляр у Маріуполі презентував свою книгу «Чорне Сонце».

Черговий бестселер класика сучасної української літератури швидко набув резонансу, бо титульним оповіданням у ньому є цікава та зворушлива розповідь одного з героїв, котрий воює у батальйоні «Азов».

Василя Шкляра вразили нетипові та непереможні учні козака-характерника Івана Машталіра, тому письменник, буваючи на передовій, зупинився саме у них у Маріуполі.

Книга «Чорне Сонце» або «Дума про братів азовських» нині вже, як кажуть, зачитана до дірок хлопцями, які лежать у госпіталах та всіма тими, хто небайдужий до воєнів-азовців.

Тими, кому болить чуже горе і хто хоче дізнатися про все з перших уст. Бо оповідачем став солдат, який вразив Василя Шкляра тим, що за одну ніч намалював картину, де в центрі майстерно зобразив портрет письменника.

Цікаво, що «Маляр» – як його називають у батальйоні,

Світлі плями на чорному сонці

На фотознімку Івана МАШТАЛІРА портрет Василя ШКЛЯРА від «Маляра»

– у мирний час був викладачем німецької мови та самотужки вивчив ще кілька іноземних мов, і навіть й гадки не мав, що колись малюватиме.

Цей феномен можна пояснити тим, що батько «Маляра» скульптор, тож якісь ази малювання давав синові ще у дитинстві. Коли ніхто навіть і уявити не міг, що доведеться захищати свою Вітчизну. Мілітаристських настроїв родина ніколи не мала, але життя внесло свої несподівані корективи.

Учасник Майдану опинився серед тих, хто пішов воювати. Коли на фронті видається вільна хвилинка – «Маляр» пише портрети друзів. Першим зобразив свого Вчителя: козака-характерника Івана Машта-

ліра, котрий передав своєму учневі всі набуті знання, що допомагають не лише вижити, але й побратимів рятувати.

У «Азові» своя система гарту. Хлопці не вживають спиртнього, а займаються тим, що іншим здається не цікавим і зайвим. Наприклад, ходять до театрів та дарують почуття любові тим, кого покликані захищати.

Читаєш книгу і усвідомлюєш, що закохуєшся у кожного з героїв оповідання, мимоволі переймаєшся історією любові «Маляра» до жінки-піаністки, котра чекає на свого судженого і підтримує його у всіх починаннях, як справжня дружина, вихована на традиціях козацького буття.

Тасмниця батальйону «Азов» викладена автором книги у вступі, який розкриває двері до сакральних знань наших предків. Адже Чорне Сонце – це магічний символ, що дає людям нове джерело енергії, аби вони вистояли у найтяжчі часи випробувань.

До книги увійшли шість оповідань, написаних Василем Шкляром протягом різних років. Немов нанизані перлинки з бабусиною скрині, яким ціни нема, бо зігрівають любов'ю до людини, до її переживань та радощів.

Доля юного студента, який ледь не спробував дію міні на сільськогосподарських роботах («Танець під чортову дудку»), і трагедія одиноких, залишених дітьми, котрі подалися до міста, літніх людей, які доживають свій вік на гіркій самоті («Високі гори у Ялті»), і пригоди сільського дивака, приреченого на глузування, бо таким народився («Останній шанс Захара Скоробагатка») і коротка, але така щемлива історія хлопчика та птаха («Крук – птаха не тутешня»), й заключне оповідання циклу («Цілком таємні історії») – усі ці оповідання об'єднує тема любові. Любові, яка перемагає зло, що накопичилось у людських душах.

Пеппі, що змінила панчохи

Презентація збірника поезії Євгенії Більченко «Чілі» стала літературною подією тижня.

Вечірньої пори, мов у казкову рукавичку, до читальної зали столичної бібліотеки імені М. Гоголя набігло так багато людей, що ледве вмістилися.

Усі хотіли послухати і побачити поетесу Євгенію Більченко – дивовижну жінку, про яку ходять легенди. Адже вона не лише пише дивовижно талановиті вірші та поезію, але й так артистично їх декламує, що кожний її виступ сприймаєш як моновиставу, так оригінально одягається, що її шанувальники та друзі кажуть: «Ходімо на виставу до Жені!»

І вона прийшла, ні! Влетіла! Захекана і щаслива! Руді хвостики, смугастий светр...

Наймолодша професор університету ім. Драгоманова, доктор наук, культуролог і поетеса Євгенія БІЛЬЧЕНКО

Зблизка й здалеку – Пеппі довга панчоха! Дівчинка, яка не дорослішає. Вона – одержима! Одержима всім, про що мовить рядками своєї глибо-

кої поезії, втіленої у новій книзі під назвою «Чілі».

Говорить українською, пише російською, але товаришує із собою подібними україномовни-

ми поетами. Сергію Жадану на його: «Кохай, рибо, кохай, хай безнадійно, хай без жодних надій, – радій, рибо, радій...» – відповідає глибокими роздумами про покликання людини.

А ще Євгенія Більченко – культуролог, професор, викладач, читає лекції у педагогічному університеті імені М. Драгоманова; поетка, актриса та українська Анна Ахматова, котра пробиває мури сірої буденності своїм словом Прометея.

Не втямила, чому цикл «Медузи» став збіркою «Чілі». Та байдуже, адже почувши Женю згадала співачку Катю Чілі, яка також дивувала не лише українців, але й усіх, хто здатен дивуватись.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

редактор
Любов ЯКИМЧУК

література

■ ТВОРЧИСТЬ, ЩО РЯТУЄ ЖИТТЯ

У суботу, 28 листопада, о 17:00, у Домі Освіти та Культури «Майстер клас», за адресою: м. Київ, вул. Лаврська, 16 А, 3 поверх, відбудеться благодійний літературний вечір на підтримку публіциста, літературознавця і перекладача Олександра Бойченка, котрий зараз лікується від раку в німецькій клініці.

Участь у заході візьмуть автори Міжнародної літературної корпорації MERIDIAN CZERNOWITZ: Юрій Андрухович, Сергій Жадан, Тарас Прохасько, Андрій Бондар, Олександр Ірванець, Ірена Карпа, Христия Венгринюк, Дмитро Лазуткін, Гриць Семенчук, Борис і Людмила Херсонські та Ірина Цілик. До вечора долучиться й Тарас Чубай.

Відвідувачі вечора побачать короткометражний фільм «Хармс і Холмс», створений Media Toros Films та Nika Video у жанрі експериментальної абсурдистської відеопоезії. Автор ідеї та головний герой стрічки – Ігор Померанцев, котрий виступає у ролі детектива. Він розслідує взаємозв'язок між детективом Холмсом і поетом Хармсом, відвідуючи різні місця – англійські ландшафти та сади, радянські тюрми і психікарні. Режисер фільму – Лідія Стародубцева.

Вхід на вечір за благодійним внеском.

■ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПРОЗА

У неділю, 29 листопада, о 19:00, у київському арт-просторі «Closer» (вул. Нижньоюрківська, 31) у рамках лекторію «Український авангард», пройде лекція літературознавця Ярини Цимбал «Експериментальна проза: деструкція і конструкція».

В українській літературі така проза завжди була синонімом авангардної. Письменники експериментували зі змістом і формою. Започаткували її 1925 року «сюжетники» – Олекса Слісаренко, Гео Шкурупій та Майк Йогансен. Завдяки їм з'явилися авантюрні та сатиричні оповідання, детективи, «химерна» проза.

Прагнучи створити нові жанри, письменники спершу деструктували старі форми. Так побачили світ експериментальні романи Шкурупія, Йогансена, Дмитра Бузька.

Особливий простір для експериментів надала література факту. Майк Йогансен винайшов своєрідні жанри репортажу й нарису, Олексій Полторацький вигидав «фактаж» та репортажну повість, Гео Коляда дав «роман нової конструкції», Гро Вакар написав антиколоніальний роман на базі мемуарів, а Дмитро Бузько зі спогадів зробив «фактоповідання».

Вхід вільний.

Естрадна поезія і війна

Любов ЯКИМЧУК

Книгарня «Є» замислила та реалізує серію круглих столів «Література у кризові часи. Quo vadis, українська книжка?» Проект присвячено актуальним питанням книжкового ринку «постмайданного» періоду.

Під час зустрічей літературні критики, видавці, письменники та культурні менеджери проговорюють можливості поезії війни, розвиток підліткової літератури й літератури нон-фікшн, ринок перекладної літератури.

У рамках цього проекту відбувся круглий стіл «Поетична картографія у час змін», у якому взяли участь видавець та поет Юрій Завадський, волонтер Микола Шпаковський, видавець Юрій Матевошук. До них по скайпу долучилася поетеса Маріанна Кіановська, котра перебуває на резиденції у Литві.

– Змінилися маркери дистанції, потрібності-непотрібності, – розповідає Маріанна. – Ми

Маріанна КІЯНОВСЬКА

почали втрачати контекст Майдану, пригадуємо його, але ті перші емоції вже втратили. За сто років контекст буде незрозумілий.

На думку Кіановської, вперше під час Майдану українці отримали літературу соцмереж. І критерієм потрібності був «лайк» та його поширення.

– Стосовно ж поезії АТО чи війни, то з'явилися інші фор-

ми поетичного висловлювання, такі як графіті, принти... – продовжує поетка. – Чи поезія те, що робить Жадан із «Собаками»? (Йдеться про музичні виступи Сергія Жадана з харківським ска-панк-гуртом).

Виникла потреба розпізнавати своїх. І це можна робити, наприклад, за допомогою цитати з поезії, яка є маркером.

Нині розпізнавальна функція стала однією з функцій поезії.

Маріанна Кіановська співвідносить наш час із часом авангарду, початку ХХ століття. Утім, тоді авангард епатував, а нинішня поезія не намагається цього робити.

– Текст – це відповідальність, – каже Юрій Завадський. – Звичайно, текст мусить відповідати тим умовам, у які потрапляє автор. Але через що відповідальність я не оприлюднюю свої поезії, де бачу відповідь на соціальний запит.

На думку Завадського однією з особливостей нинішнього часу є те, що читач не пасивний, він буде платити гроші лише за те, що йому потрібно. Поет вважає, що українські читачі у своїй масі ще не готові сприймати високоінтелектуальну літературу.

– В Україні читацької аудиторії для поезії немає. Є слухачка, є потреба безпосереднього контакту, а книжка цього контакту не забезпечує. Тому в умовах війни підсилилась естрадність поезії. Саме через це й актуальні такі автори, як Жадан або Лазуткін.

Геть від Києва!

Краматорськ. Фейкова афіша

Незвичні афіші з'явилися на вулицях Києва, Одеси та ще кількох містечок України.

Вони анонсують, що до оперного театру Жмеринки приїдуть зірки європейського балету, що у Добропіллі відбудеться знаменитий рок-концерт, у Краматорську пройде міжнародний фестиваль короткометражок, а до Бучача нагряне діджей світового класу. Утім, жодна з подій насправді не відбудеться.

Під анонсами міститься така інформація: «Звичайно, відомий діджей міг би приїхати до Бучача, а сучасний балет до Жмеринки, але події такого масштабу, на жаль, не проходять у віддалених від столиці містах. Вирішити цю проблему допоможе культурна децентралізація. Приєднуйтеся до проекту Гете-Інституту Культурно-освітня академія».

Таким чином організатори намагаються привернути увагу до незадовільного рівня культури у маленьких містечках. Водночас, не лише нарікають, а й пропонують альтернативу.

Протягом року активісти проекту «Культурно-освітня академія» та працівники управлінні культури міст і містечок намагались працювати у команді. Навіть скептики переконалися, що співпраця

громадських організацій із державними установами можлива.

Учасникам проекту допомагали культурні менеджери з Німеччини, котрі проводили тренінги. Результатом співпраці стане посібник «Стойкий культурний розвиток в Україні», що підкаже, як розібратися із заявками на гранти, креативно вирішувати організаційні проблеми.

Публікація посібника очікується в середині грудня цього року.

У такий спосіб Гете-Інститут прагне сприяти децентралізації культури, адже це світова тенденція. Культурні ініціативи не мають бути сконцентровані лише у мегаполісах. Більше про посібник читайте у найближчих випусках «Культури і життя».

Любов ЯКИМЧУК

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

Львів

■ ФЕСТИВАЛЬ СВІЧОК

На Музейній. Біля Домініканського собору відбувся триденний Фестиваль Свічок. Дійство розпочалося із проєкції спеціально створеного 3D мапінгу на фасаді Львівської свічкової мануфактури, завдяки цьому будівля «ожила».

Художники створювали величезні мозаїки з різнокольорового парафіну, проводили майстер-класи з виготовлення та ручного розпису свічок. Усі охочі «розмальовували» будинки, ставали співавторами незвичних картин – свічкових мозаїк.

■ У ТЕАТРИ – «ДЕКАМЕРОН»

На Городоцькій. 20 листопада у Львівському драматичному театрі імені Лесі Українки відбувся показ вистави «Декамерон», за Джованні Бокаччо.

«Декамерон» Бокаччо – один із найвидатніших літературних творів періоду раннього Відродження, що розкриває вічну тему мистецтва.

Тему кохання в усій його багатогранності, починаючи з кумедних чи еротичних історій та закінчуючи трагічними. Історії кохання на фоні страшної трагедії – епідемії чуми, є свідченням того, що незважаючи на жахливі обставини, які диктує нам світ, залишається місце для чогось особистого, повчального та прекрасного», – зазначають у театрі імені Лесі Українки

■ ІДУТЬ ЗІРКИ СХІДНОГО ДЖАЗУ

На Чайковського. Із 3 до 12 грудня у Львові відбудеться ювілейний 15-ий міжнародний джазовий фестиваль «Jazz Bez». Культурний фестиваль щороку збирає музикантів, які визначають напрямки розвитку світового джазу.

Цьогоріч «Jazz Bez» привозить майстрів східної музики з Індії, Вірменії, Греції та Туреччини. Львів'яни зможуть вперше почути звучання джазу з гатамом, канджирою, морсінгом, тавіломо або дудуком.

Фестиваль розпочнеться 3 грудня концертом проєкту «Ali Perret's DU.DU», який поєднує тисячолітні традиції Сходу з музичною гармонією сучасного Заходу. Концерти відбудуться у залах Львівської філармонії, клубі «Picasso», «JazzClub.Lviv» на вул. Вірменській, 35 та у театрі ім. Марії Заньковецької.

Тарас Шевченко – на значках і медалях

Надія ПАСТЕРНАК

У Народному музеї Тараса Шевченка у Львові експонується понад сімсот значків та медалей із зображенням Великого Кобзаря, які зібрав і привіз до Львова Володимир Башак.

Колекція розміщена на чотирьох стендах, оформлених у шевченківському стилі: основою є вишиваний рушник з червоною калиною, а рамами – «шевченкова хата», макет Кобзаря, кобза і палітра.

«Тут є значки, випущені до різних річниць Тараса Шевченка, – розповідає власник цієї колекції, – до 100-літнього ювілею, до 150-річчя, до 175-річчя, 200-ліття, є значки, на яких зображені різні пам'ятники Тарасові Шевченку, місця, з ним пов'язані: Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, місця його перебування у Казахстані, портрети, автопортрети, медалі, випущені до ювілейних музичних конкурсів, чи, наприклад, ціла колекція Говерляни – пам'ятні медалі із зображенням Кобзаря, які вручались учасни-

Колекція у шевченківському стилі

кам ювілейних сходжень на Говерлу...»

Є у колекції справді цінні та рідкісні значки: з 1914 року, випущений у Львові з нагоди 100-літнього ювілею Тараса Шевченка (26 червня 2015 р. був великий Шевченківський з'їзд у Львові), чи значок 1911 року, випущений з нагоди 50-х роковин смерті Кобзаря, або ж – січова пам'ятка 1907 року, яку випустила Радикальна партія, до якої належав Іван Франко.

Це і є найстаріший значок колекції. До рідкісних належать значки із зображенням Шевченка 1911-го, 1914-го,

1916-го років, випущені фабрикою Кучкіна в Росії. Ще один рідкісний значок 1939 року українському колекціонеру прислали з-за Уралу...

«Тепер набагато легше займатися колекціонуванням, – каже Володимир Башак, – бо є інтернет, через який можна спілкуватися з іншими колекціонерами, обмінюватися значками чи придбати щось цікаве. В Україні є чимало людей, які займаються фалеристикою шевченківського спрямування, я постійно, майже щоденно, спілкуюсь з п'ятьма особами».

Це цікаве заняття спонукає івано-франківця, котрий

займається транспортними перевезеннями, до глибокого пізнання життя творчості Тараса Шевченка. Про кожен значок пан Володимир може розповісти багато цікавого. Кажє, що захопився колекціонуванням ще у шкільні роки, коли вперше поїхав до Канева на могилу Тараса Шевченка.

Там купив перший значок із зображенням пам'ятника поета у Полтаві. Відтоді й почав колекціонувати «шевченківські» значки та медалі. У його домашній колекції є листівки, конверти, великі тарелі із зображенням Кобзаря. Є значки, виготовлені власноруч або його донькою – дизайнером, яка підказала батькові ідею оформлення колекції.

До Львова Володимир Башак привіз лише частину свого скарбу, це його перший великий «вихід у світ». Колекція заслуговує на те, щоби мати свій власний куточок для постійного експонування.

Наразі пан Володимир у роздумах – чи це буде домашній музей, чи передати колекцію до Івано-Франківського музею Тараса Шевченка, який нещодавно відкрився.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА

На екрані – «Хроніки УГА»

У кінотеатрі імені Олександра Довженка презентували фільм «Легіон – хроніка УГА 1918–1919».

Це четвертий документальний фільм компанії «Invert Pictures», яка відома львів'янам завдяки стрічкам «Золотий вересень», «Срібна Земля» та двосерійній «Хроніці УПА».

Картина висвітлює події після Першої світової війни, крах імперій та протистояння поляків й українців, зокрема у період українсько-польської війни 1918–1920 років, торкається побіжно й інших історичних аспектів: створення УНР та ЗУНР, акту Злуки.

Як зазначив режисер стрічки Тарас Химич, творці фільму «намагалися гідно зобразити обидві сторони, адже немає поганих народів. Якщо

Роман БАЛАЯН

людина щиро вірила у свої ідеали, то це по-своєму гідно». Богдан Панкевич, один із творців стрічки, зазначив, що картина, мабуть, «не сподобається ані українським,

ані польським радикалам, бо висвітлює складну сторінку спільної історії».

Спеціально для фільму було записано пісню «Тільки чекай» Владислава Левицького

– співака, котрий трагічно загинув у ДТП в липні цього року. У картині використані спогади вояків УГА, польських вояків, австрійця Ганса Коха, тобто справжню мемуаристику.

Ролі очевидців-поляків виконують етнічні поляки, тож розмовляють рідною мовою без жодного акценту. Декорацій також не робили, адже для зйомок використали обдерті львівські стіни вулиці Лесі Українки та біля Вірменського собору, а також старі сільські хати, що відтворюють тло Галичини 100-літньої давності.

Про гру акторів можна сперечатись, але назагал вона краща, ніж у попередніх стрічках.

Надія ПАСТЕРНАК
Фото з архіву «Invert Pictures» та Йосипа МАРУХНЯКА

редактор
Світлана СОКОЛОВА

МИСТЕЦТВО

■ ПРЕЗЕНТАЦІЯ БІОГРАФІЧНОЇ ПОВІСТІ

Ця людина має міцну громадянську позицію, є справжнім патріотом України. Відстоює нашу Незалежність у світовому співтоваристві та не дає прихованим українофобам щось зле сказати про Батьківщину.

Творчий і життєвий шлях Анатолія Несторівича Паламаренка висвітлений у літературно-художньому виданні Олександра Кавуненка «Страждати, терпіти, любити...» В основі біографічної повісті – доля Анатолія Паламаренка, котрому снагу для творчого злету щедро подарував прадавній Макарів, вивів його на тернисту дорогу до самого себе, до визнання.

Ідея, проект та художнє оформлення твору належить заслуженому художнику України Анатолію Марчуку. Проект здійснено під патронатом Макарівського селищного голови Олександра Іващенко. Видання має дві частини: «Соло під небесами» та «Щастя з другої спроби». Книга пересипана, як перлами, поетичними рядками автора і прикрашена

портретом, дружнім шаржем, ілюстраціями Анатолія Марчука та світлинами з сімейного архіву народного артиста.

На презентацію зі столиці прибули перший заступник міністра культури України Ігор Ліховий, заслужений діяч мистецтв України, поет-пісняр Микола Луків (автор легендарної пісні «Росте черешня у мамі на городі...»), народний артист України, художній керівник Національної філармонії України Володимир Лукашев; заслужений працівник культури, відомий журналіст Володимир Біленко, заслужений діяч мистецтв, співак та поет Віктор Женченко, заслужений журналіст України Микола Довнич; члени Національної спілки журналістів України Олександр Кавуненко (автор книжки), Микола Цивірко та Владислав Таранюк.

Окрім того, зібралось багато друзів, рідних та однокласників Анатолія Паламаренка.

Ця подія стала справжнім культурним святом. Його окрасою стала концертна програма, де виступили чудові колективи: «Козацькі джерела», «Чебреці», автор-виконавець Володимир Хоменко, солісти Світлана Чихун, Павло Скларов та інші.

Владислав ТАРАНЮК,
член Національної спілки журналістів України

Макарівський гість

Владислав ТАРАНЮК

Ми чекали на Ігоря Дмитровича Ліхового – першого заступника міністра культури України – біля церкви Святителя Димитрія Ростовського (Данила Тупгала).

Адже знайомство з Макаровом та його знаменитою картинною галереєю Ігор Дмитрович хотів розпочати зі Святого місця – пам'ятника Святителю Димитрію Ростовському, славетному уродженцю цих місць.

Запрошення відвідати Макарівську картинну галерею надійшло від заслуженого художника України, академіка, засновника галереї Анатолія Марчука, котрий розповів нам про створення пам'ятника славетному землякові. По тому ми вирушили до центру селища, де у районному Будинку культури протягом 12 років знаходиться Макарівська картинна галерея.

Анатолій Петрович провів екскурсію, розповів про заснування галереї, як вона розпочалась з 80-ти картин – з його приватної колекції, а згодом поступово поповнювалась унікальними творами сучасних українських митців, які приїздили сюди на живописні пленери.

Серед робіт, які експонуються в галереї, Ігор Дмитрович

упізнавав полотна художників, з котрими був особисто знайомий, відзначав їх неабиякий мистецький рівень. Адже більшість з них наразі стали класиками сучасного образотворчого мистецтва, визнаними в Україні та світі, відзначеними найвищими державними нагородами, зокрема Національною премією імені Тараса Шевченка.

Це роботи таких митців, як: Андрій Чибикін, Георгій Якутович, Василь Лопата, Олександр Губарев, Василь Чебанік, Микола Компанець, Микола Стратілат, Наталія Ніколайчук, Володимир Куткін, Микола Кочубей та інших.

Особливу зацікавленість викликала розповідь пана Марчука про своєрідну «народну толоку», яку він організовує та проводить для поповнення Макарівської галереї.

Протягом шести років цим заходом опікується й селищний голова Олександр Іващенко. Понад 20 років художник запрошує на щорічні пленери, до рідного села Козичанка та Макарова, митців, які тут натхненно працюють, а потім свої роботи дарують картинній галереї, колекція якої вже сягає 200 полотен.

Особливою гордістю пана Анатолія є неповторна, постійно діюча виставка «Макарів та околиці», завдяки якій

мешканці селища та його гості мають змогу милуватися неповторними краєвидами рідних місць.

У цьому й полягає цінність мистецтва, яке увіковічнює навколишній світ, для прийдешніх поколінь, залишаючись у творах художників, які відвідали й полюбили цей мальовничий край.

Не залишила байдужим картинна галерея й Ігоря Дмитровича Ліхового, котрий залишив такий відгук:

«Загальновідомо, що провінція – це не віддаленість від столиці, а відсутність культурного середовища. У цьому сенсі Макарів не є провінцією, оскільки, окрім своїх славетних земляків, має чудову галерею мистецтв – особливий культурно-мистецький осередок, створений заслуженим художником України, академіком Анатолієм Марчуком, добре знаним в Україні художником та меценатом.

Приємно вражає сузір'я митців, твори яких представлено в галереї, а також сама збірка живопису і графіки, експонована зі смаком та любов'ю до Макарова.

Вірю, що цей храм мистецтв матиме велике майбутнє та численних шанувальників.

З повагою до митців – перший заступник міністра культури України Ігор Ліховий, 20.10.2015 року».

Козацьке коло Руслана Найдиди

Нещодавно в галереї «ABC-арт» відбулося відкриття персональної виставки скульптора, графіка, письменника та козака Руслана Найдиди, яка називається «Terra Cosaccorum – Козацька земля».

Саме так, латиною, колись називали у Європі українські терени.

Основна ідея виставки – вічність сакрального мистецтва, магія мегалітів степу, новітній синтез сплавів металу, з омитим течією й овіяним вітрами гранітом, Дніпрових порогів. Усе заради того, щоб відчутти, зрозуміти та проявити синівську любов до правічної землі козацької.

На відкритті виставки. Фотознімок Олександра ВАДІСА

Руслан Найдиди ідентифікує себе з праслов'янською культурою, козацьким степом і

надзвичайним прагненням свободи. Його скульптура й графіка, представлені на ви-

ставці «Terra Cosaccorum», наповнені символічними, вічними, епічними образами Великого Степу.

Це, зокрема: першопредок-дем'юрг, воїни та войовниці, піші й кінні, світ амазонок і киммерійсько-сарматських богинь, козацька пісня Перемоги.

Міфологічні фігури напружено вдивляються у простір, виростають із найдревнішого кам'яного кромлеха-кола. Мистець шукає у своїх роботах дух героїв та першопрохідців, знаходить образи у глибинах історії та яскраво інтерпретує їх.

Виставка триватиме до 5 грудня.

Семен ВАСИЛЕНКО

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

одеса

■ ДЕКОМУНІЗОВАНИЙ ІЛЛІЧІВСЬК СТАВ ЧОРНОМОРЬСЬКОМ

12 листопада 2015 року, в місті-супутнику Одеси Іллічівську, відбулися громадські слухання про перейменування міста. Захід відбувся на виконання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Напередодні до виконавчого комітету Іллічівської міської ради та робочої групи з перейменування надійшли такі пропозиції: Пальміра, Порто-Франко, Приморськ, Святослав, Примор'є, Геліос, Миропіль, Портополій, Саус Парк, Доромір, Скіфів, Портомаре, Миринськ, Берморія, Ілліс, Солнцеморськ, Бугаз, Буговоморськ, Ільїнськ, Іллячівськ, Чорноморськ та багато інших.

Дане питання вносилося на обговорення у колективах та Інтернеті. Більшість голосів отримали назви «Чорноморськ», «Іллячівськ» (похідне від імені пророка Іллі, який вважається покровителем міста портовиків). З точки зору словотворення друга назва є невірною, тому робоча група запропонувала винести на громадські слухання саме ці дві назви. Для участі зареєструвалось 385 мешканців міста, зі своїми пропозиціями в обговоренні мали нагоду виступити всі бажаючі. За назву «Іллячівськ» проголосувало 26 чоловік, а за «Чорноморськ» – 348.

Відповідно, Іллічівській міській раді було рекомендовано звернутися до Верховної Ради України з ініціативою перейменування Іллічівська на Чорноморськ. Але начальник відділу регіональних особливостей Інституту національної пам'яті Богдан Короленко, котрий вважав найбільш вдалим варіантом перейменування міста на Бугове, не згодний з цим.

Валерій Хмельнюк, багаторічний мер міста, напередодні слухань висловив таку думку: «Яке відношення до нашого міста має Ленін? За весь час мого правління, я постійно прагну переконати людей, що воно назване на честь святого пророка Іллі. Хоча завжди хотів, аби наше місто було Чорноморськом».

Відзначимо, що результати голосування громадських слухань мають рекомендаційний характер, тому основне рішення буде прийматись депутатським корпусом на сесії міськради. А згодом – на підставі висновку Національного інституту пам'яті – його ухвалення має затвердити Верховна Рада України.

Сподіваємось, що декомунізований Іллічівськ нарешті стане Чорноморськом.

Сергій ГОРИЦВІТ

На фотознімку: громадські слухання щодо перейменування Іллічівська

Картини на купюрах

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ

Одеський художник Кирило Бондаренко уславився тим, що намалював близько 40-ка картин на гривнях, доларах, молдавських леях, євро та навіть індійських рупіях.

«Ця серія виникла, як провидіння, – каже художник. – Коли я почав над нею працювати, то вирахував, що лише у п'ятьох країнах не існує кримінальної відповідальності за знищення грошей. В усіх інших такі дії прирівнюються до злочину. А я б хотів показати, як корисно інколи відмовитися від грошей. Ці картини – мій особистий протест проти грошей».

За словами Кирила, писати він почав ще у 90-х роках, коли навчався у художньому училищі. Але перші роботи нікому не показував. Через десяток років дізнався, що протягом цього часу у світі сформувався цілий напрямок грошового мистецтва. Процес створення такої картини досить захоплюючий: художник вирівнює купюри праскою, склеює їх та наносить олійні фарби.

Якось йому спала на думку ідея спростити справу і одразу придбати у банку цілий лист купюр, який ще не встигли розрізати. Але у Нацбанку йому відмовили, ще й посміялися, мовляв, СБУ це не сподобається. Улюблена купюра митця – це долар: він має найбільш щільний папір, плюс до того ще й досить довгий.

Колись Кирило подарував картину на доларі своїй приятельці. Оскільки малюнок був виконаний олівцем, дівчина стерла його і витратила гроші... Прода-

жем своїх творінь автор не займається, однак мріє об'єднати всіх художників світу, котрі малюють на купюрах, у одну єдину спільноту.

Нині Кирило Бондаренко визнаний авторитет серед нумізматів. Уже три його картини удостоїлися честі бути представленими у нумізматичному відділі лондонського The British Museum. Художник зізнається, що здивований тим, що його роботи розмістили у музеї такого рівня, адже інші митці чекають згоди цього музею роками.

Картини на купюрах

Художник Кирило БОНДАРЕНКО

Наразі Кирило дарує частину своїх робіт музеям. Це пов'язано з підготовкою до міжнародної виставки, де він прагне зібрати творців, корі працюють з грішми, щоб одночасно відкрити свої експозиції по всьому світу.

У Китаї, Америці, Німеччині, Голландії та Білорусі пройнуть виставки зі спільною назвою «Перезавантаження», але найголовніше – зі спільною філософією. Картини, які будуть презентувати Україну в цьому проєкті – уже готові.

На думку Кирила Бондаренка, гроші давно себе віджили. «Моє головне завдання – продемонструвати альтернативний шлях людству, – розповідає митець. – Я роблю все як у філософському трактаті: беру до рук зло та перетворюю його на добро».

Мистецтво володіє гігантською силою, яку можна порівняти з вибухом тисячі ядерних бомб. А це означає, що моя творчість – моя зброя».

Героя АТО нагородили квартирою

Микола Півторак – ветеран війни з Росією, який втратив на фронті ногу, – отримав трикімнатну квартиру. До неї герой АТО переїде з родиною, яка має чотирьох чудових дітей.

Розвідника-снайпера Миколу Півторака у Одесі знають всі. Адже він брав участь у подіях на Майдані та, попри те, що є батьком чотирьох дітей, молодшому з яких виповнилося лише два роки, добровільно вирушив на схід країни.

Виконуючи свій воїнський обов'язок, Микола був поранений під Маріуполем та втратив ногу. Кошти на доволі дорогий протез йому збирала вся Одеса.

На те, що родина справжнього патріота героя мешкає у 8 м² комірчині, дізнались

На новосілі родини Півтораків

одеський меценат Аднан Ківан і фонд «На благо Одеси», після чого подарували родині Півтораків квартиру в новобудові

«Перлина», на вулиці Архітекторській.

Керівник компанії «Кадорр» пан Ківан особисто пообіцяв

протягом двох місяців завершити ремонт помешкання та облаштувати його меблями.

Аднан Ківан та губернатор Одещини Міхеїл Саакашвілі були почесними гостями на оглядинах. «Чотири місяці тому на вулиці я випадково познайомився з мамою Миколи, яка й розповіла мені про його проблеми з житлом, – сказав губернатор, обіймаючи Аллу Півторак. – Відтоді мене не залишала думка про допомогу цій сім'ї».

Коли Коля лежав у госпіталі в дуже важкому стані, ця героїчна жінка не відходила від сина, виходжувала його і вірила, що все буде добре. Там була справжня боротьба! Вона дійсно молодець. Саме у таких мам й виростають герої України».

Сергій ГОРИЦВІТ

редактор
Світлана СОКОЛОВА

театр

● ГЕОРГІЙ ДЕЛІЄВ:

— Новою виставою ми вирішили підбити підсумок 30-річної діяльності, бо після кожного спектаклю до нас підходять глядачі й кажуть: це добре, а от хотілося б побачити й те, що ви робили раніше. Тому ми згадали старі номери, які дуже подобалися глядачам, відновили ті, які ставили 30, 25, 10, 5 років тому. Показуємо й зовсім свіже: придумали нові скетчі, репризи, номери, геги (комедійний прийом, в основі якого лежить очевидна безглуздість, — *Авт.*). І втілили у загальну концепцію, проводячи ідею, що весь світ цілісний, а кожна людина особлива по-своєму, як окремий Всесвіт. Та все це разом складає одне ціле.

Згрупували це у куб (а не в коло), пішли ось таким парадоксальним шляхом. Придумали таку форму як відео-мепінг (це дуже модно нині). Враховуючи смаки молодих, вдалися до сучасних пристосувань. Врешті, вийшло таке сімейне шоу, яке можуть дивитися і діти, і підлітки, і зрілі, і літні люди, і будь-хто з різним емоційним інтелектуальним рівнем.

Головна умова — почуття гумору в глядача. Інакше буде нудно й незрозуміло, адже вистава без слів. Це пантоміма, той жанр, з якого ми починали та який застосовуємо у кожному номері. Бо якщо п'єса написана, скажімо, Борисом Барським, то обов'язково присутні елементи пантоміми, хореографії, пісні, шоу, там будуть трюки і якась дивна декорація. Борис, коли пише п'єсу, створює поле для ось таких пантомім та якихось особливих речей, які тільки ми можемо виконати.

Під час роботи над постановкою ми всі разом щось додумуємо, створюючи унікальний твір. І, можливо, тому п'єси Барського не можуть існувати в інших театрах, так само, як і мої. Кожен спектакль виконується тільки у нас (окрім «Дикуна»).

Цікаво, що було багато таких ситуацій, коли ми щось зробимо на сцені або на екрані, а потім це відбувається у житті.

Ми передбачили багато подій, зокрема і теракт у Нью-Йорку з «близнюками». У шоу «Маски на виборах» (2006 рік) є епізод, де я граю роль секретаря в президії, котрий стоїть з охороною. Раптом у нього починають кидати яйця, охорона дістає парасольки, закриває його... П'ять чи шість років потому ситуація повторилась.

«Маски» зняли маски

Світлана СОКОЛОВА

Від трьох до 133 — на глядачів такого широкого вікового діапазону розраховане нове комедійне шоу «Маски в кубі» від зведеного театру «Маски-шоу».

Знагоди 30-річчя комік-труппа здійснює ювілейний тур 28 містами України. Сімейне шоу, як запевняють актори, цікаве і дорослим, і малим. Розпочавшись в Одесі, де базується театр, тур завершиться у Миколаєві 10 листопада.

1991 року труппа «Маски» розпочала зйомки телевізійних комедійних фільмів у стилі «німого кіно», під назвою «Маски-шоу», який згодом побачили всі шанувальники колективу з країн СНД та близького зарубіжжя. Нині в арсеналі — близько семидесяти серій, багато з яких відзначені престижними нагородами.

Директор театру Наталя Делієва та дві його зірки — народні артисти України Георгій Делієв і Борис Барський, — розповіли про найцікавіше з історії групи та нову виставу.

Після демонстрації трудових книжок артистів, із записом про посади, та проведеної експертизи, був зафіксований рекорд України: «Театральна труппа, яка протягом 30 років не змінювала свого акторського складу». Представлено і найголовніший доказ — пер-

Встановлено рекорд України

шу раритетну афішу з написом: «Ансамбль пантоміми і клоунади «Маски», 1985 рік, Одеська обласна філармонія». На ній — актори, які й досі працюють.

Кістяк труппи, це шість акторів: Борис Барський, Георгій Делієв, Наталя Бузько, Олександр Постоленко, Михайло Волошин та Ігор Малахов. У ювілейній виставі задіяні актори основного складу та молода актриса Сільветта Атауліна.

«Мене тішить, що ми стали звертати увагу на українських

артистів і культуру, — розповідає Наталя Делієва. — У Запоріжжі я підійшла до зали імені Глінки і подивилася на афішну тумбу, де були тільки українські артисти.

Я так зраділа! Адже вистави, які ставляться в українських театрах, на дві-три голови вище антрепризних вистав, що нам привозили з іншої країни».

Питання, чи знову з'являться «Маски» на екрані — залишається відкритим, бо це дорогий продукт.

Утримуючи театр власним коштом, митці також дають змогу виступати на своїй сцені і молодим театрам, які не мають приміщення.

Щороку проводять Міжнародний фестиваль клоунів та мімів, запрошують найкращих, таких, приміром, як Лео Бассі з Іспанії.

А цьогоріч ще й на фестивалі звернулись до ООН з пропозицією зробити 1 квітня Всесвітнім днем клоуна.

Фото авторки

Борис БАРСЬКИЙ: зйомки — річ курйозна

— У нашій професійній діяльності було багато курйозних випадків, особливо пов'язаних зі зйомками.

Ось, наприклад, коли я грав кишенькового злодюжку. Евеліна Бьоданс виходить з тролейбуса, мій персонаж подає дамі руку, підморгує, а водій у цей час прищеплює їй руку. Евеліна каже: «Я драматична актриса і не буду кричати пантомімічно. Тільки реально» Їй кажуть: «Ну, кричи».

Тролейбус зупиняється, руку защемлено і я починаю знімати з неї кільця. Вона верещить: «Люди, допоможіть! Хоч хто-небудь, що ж Ви такі байдужі?». Раптом з натовпу вискакує мужик, заламує мені руку й замахується. Я йому: «Ти, що робиш, дурню?» А він: «Зараз міліція розбереться, хто дурень, а хто ні». «Почекай поки міліція приїде, тільки не бий, я по-

тім все Тобі поясню, — благаю та чекаю команду «Стоп!» А її нема.

Натомість оператори все знімають, знімають, знімають... Мені здавалося, що це тривало півгодини, а згодом виявилось, що всього 3 хвилини, які були вічними.

Переважає більшість людей не виражає свої емоції, але після вистави, коли ми виходимо до публіки фотографуватися, підходять до нас і дуже непомітно намагаються доторкнутися («Живий!»).

Ще хочу сказати. Таку кількість авторських вистав, як у нас, має не кожний клоунський колектив. І це надбання, мабуть, можна подати до Книги рекордів Гіннеса.

А спектакль, з яким ми нині гастролюємо Україною, буде цікавим глядачам від трьох до 133 років.

Приходьте!

редактор
Леся БОГОСЛОВ

сторінки історії

ФОТОЛІТОПИС

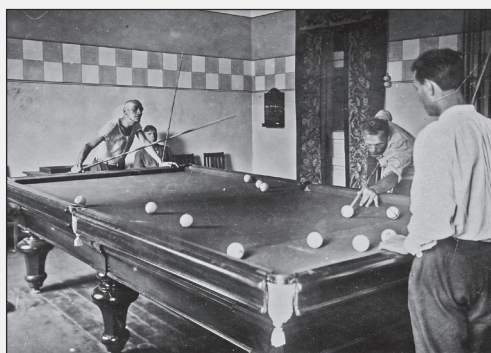
Ірина СТЕШЕНКО та Олімпія ДОБРОВОЛЬСЬКА.
1930-ті рр.

Ірина СТЕШЕНКО, Надія ТИТАРЕНКО
та Богдан КРИЖАНІВСЬКИЙ. Харків, 1927 р.

Група акторів театру «Березиль»
на заняттях по фехтуванню. Одеса, 1928 р.

Актори театру «Березиль» під час гри на більярді. 1927 р.

Спогади про «Березиль»

Наталія ГРАБАР

Онука Михайла Старицького, талановита актриса Ірина Іванівна Стешенко, присвятила театральній сцені близько 30-ти років.

Розпочавши акторський шлях 1920 року в Першому українському драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка, вже за три роки, на запрошення Леся Курбаса, стала артисткою київського театру «Березиль». Тут вона працювала й тоді, коли театр перевели до Харкова, і тоді, коли Курбас було усунуто з посади художнього керівника (1933), а Народний комісаріат освіти призначив керівником Мар'яна Крушельницького.

У 1935 році театр «Березиль» було перейменовано на Харківський український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка, де Ірина Стешенко продовжувала працювати до 1949 року, після чого присвятила себе перекладацькій справі.

Значну частину фондової колекції музею Михайла Старицького складають матеріали про театр «Березиль» та, зокрема, постать Леся Курбаса. До колекції входять листи, фото, документи, спогади, автобіографічні матеріали.

Найбільша за чисельністю група – листування з акторами театру «Березиль». Це чернетки листів Ірини Іванівни, а також оригінали листів її адресантів, що охоплюють період із 1922 до 1987 років. Переважна більшість листів належить до 1950–70-х рр.

Це був час реабілітації постації Леся Курбаса, коли проводились всілякі творчі вечори, конференції та видання монографій. Крім того, листування виявляє окремі побутові деталі життя «березильців», їхніх взаємин.

Стосовно ж діяльності театру та, зокрема, Леся Курбаса, то у всьому масиві листування, що зберігається у фондах Музею, маємо лише епізодичні спогади про склад акторів та деякі постановки.

Це пов'язано зі специфікою даного джерела, де поодинокі згадки переважно мають характер уточнень, а не розлогих пояснень. З особливою теплотою актори згадують свого

«Дерево пізнання»: Ірина СТЕШЕНКО, Наталя УЖВИЙ,
Олімпія ДОБРОВОЛЬСЬКА та ін. 1920-ті рр.

вчителя та заперечують його «диктатуру».

Почався новий, успішний етап у творчості та відродженні театру «Березиль». Леся Курбас оголосив про розрив з естетизмом, повну підтримку пролетарської революції та розпочав перехід від європеїзації до революційного театру, дотримуючись спрямування у стилі модерн.

1925 року Курбас отримав звання народного артиста УРСР, а наступного – «Березиль», як найкращий театр УРСР, було переведено до Харкова. Тут, після знайомства з М. Кулішем, розпочинається новий етап творчості Леся Курбаса, який не знайшов порозуміння з офіційною критикою.

Держава потребувала агітаційних театрів, які б прославляли щасливе життя у СРСР, натомість Курбас притримався інакшої точки зору.

Згодом, за звинувачення у викривленні оптимістичної радянської дійсності та відсутності агітаційних п'єс, Леся Курбас було звільнено з посади директора театру.

Далі заарештовано, кинуте до в'язниці, а пізніше вислано на будівництво Біломорсько-Балтійського каналу. Через деякий час до першого в СРСР концентраційного табору – Соловки, де, після повторного суду, розстріляно.

Це сталося 1937 року. Але у довідці про смерть, яку 1961 р. отримала дружина Леся Курбаса Валентина Чистякова, вказана зовсім інша дата та причина – 1942 рік, крововилив у мозок. Так жорстоко розправився тоталітарний режим з митцем.

У листуванні «березильців» з Іриною Стешенко відображений загальний процес повернення імені Леся Курбаса, починаючи з обговорення його

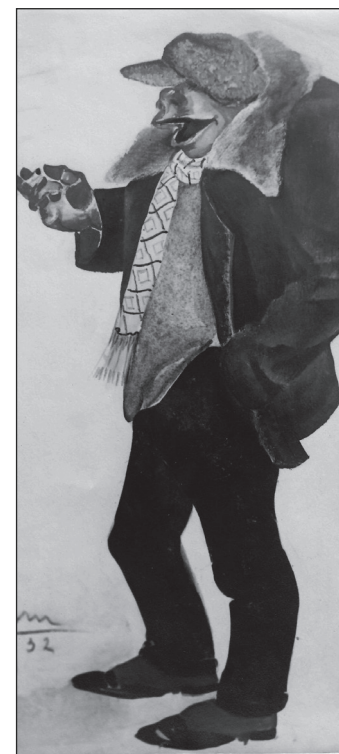
першого вечора пам'яті, який був проведений 12 жовтня 1961 року.

Вечір відбувся за ініціативи студентів Харківського інституту та став поштовхом для проведення інших подібних заходів. Ними була зібрана величезна кількість фотографій, зроблена виставка.

Згодом, 16 квітня 1979 року в Москві, у театральному музеї ім. Бахрушина, відбувся знаменитий вечір пам'яті Леся Курбаса, про який згадується в листах очевидців. Йдеться і про святкування 100-річчя від дня народження Курбаса у 1987 році.

У матеріалах про збереження пам'яті та популяризації імені Леся Курбаса, а також театру «Березиль» і створення його музею – чітко простежується принципівність позиції Ірини Іванівни, котра намагалась викоринювати ідеологічні викривлення, попри діючу на той час політичну ситуацію. Вражає її фахова робота над збірником спогадів про Леся Курбаса.

Окремо слід виділити матеріали Ірини Стешенко, які окреслюють її артистичну діяльність: фото, документи, автобіографічні матеріали, що відображають уже інакший, харківський період існування театру.

Дружній шарж на актора
Ростислава Івицького. 1932 р.

ОГОЛОШЕННЯ

РОЗ'ЯСНЕННЯ ПОЗИЦІЇ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ЩОДО МУЗЕЮ ІСТОРИЧНИХ КОШТОВНОСТЕЙ

Колекція Музею історичних коштовностей України (МКУ), філії Національного музею історії України (НМІУ), є стратегічно-важливою частиною державного музейного фонду України. Адже це понад 56 тисяч унікальних предметів із дорожчих металів та коштовного каміння. Її збереження – питання національної безпеки. Згідно з чинним законодавством, відповідальність за зберігання колекції несе генеральний директор Національного музею історії України.

На жаль, ані Мінкультури, ані керівництво НМІУ не мають інформації про фактичний стан збереження колекції філії НМІУ. Така ситуація виникла через існуючу недосконалу практику обліку фондів та їх закритість. Крім того, зовнішні перевірки стану збереження та неуходженості колекції не проводилися майже 20 років, нині держава фактично усунула від отримання повної інформації про колекцію, яка перебуває на зберіганні у філії НМІУ «Музей історичних коштовностей».

Тому Міністерство культури України підтримало, ініційовані генеральним директором НМІУ, зміни структури, якими передбачене адміністративне підпорядкування посадових осіб, відповідальних за зберігання предметів – безпосередньо головному зберігачу та директору Національного музею історії України.

Разом з тим, у новій структурі Музею історичних коштовностей збережено статус філії та гарантовано всі наукові й соціальні права кожного із співробітників Музею історичних коштовностей.

Однак, керівництво філії не погоджується з цим рішенням та продовжує саботувати накази і розпорядження генерального директора НМІУ, поширювати недостовірну інформацію про нібито «ліквідацію» музею, відволікаючи увагу суспільства від реальних проблем захищеності державної фондової колекції.

З огляду на це Міністерство культури України, згідно чинного законодавства, вживатиме усіх належних заходів для проведення повного звірення наявності музейних предметів, що перебувають на зберіганні у філії «Музей історичних коштовностей України».

Також, враховуючи особливу важливість колекції Музею історичних коштовностей для нацбезпеки, Міністерство культури підтримало клопотання керівництва Національного музею історії України та надіслало відповідні звернення до Служби безпеки України, Державної пробірної служби України та інших правоохоронних органів щодо участі у проведенні зовнішньої перевірки фондів Музею історичних коштовностей України – філії Національного музею історії України.

Прес-служба Міністерства культури України

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВА- КАНТНОЇ ПОСАДИ:

– *головного спеціаліста відділу національних меншин та української діаспори Департаменту у справах релігій та національностей (на час навчання працівника в Національній академії державного управління при Президентові України) – 1 вакансія.*

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом у державній службі на посаді провідного спеціаліста – не менше 1 року, або стаж роботи за фахом у інших сферах управління – не менше 3 років.

– *головного спеціаліста відділу європейської інтеграції та взаємодії з міжнародними організаціями управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції – 2 вакансії.*

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування

за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом у державній службі на посаді провідного спеціаліста – не менше 1 року, або стаж роботи за фахом в інших сферах управління – не менше 3 років, володіння англійською мовою.

– *головного спеціаліста відділу охорони нерухої культурної спадщини управління охорони нерухої культурної спадщини та заповідників – 1 вакансія;*

– *головного спеціаліста відділу обліку та використання нерухомих пам'яток культурної спадщини управління охорони нерухої культурної спадщини та заповідників – 1 вакансія;*

– *головного спеціаліста сектору нормативно-методичного забезпечення культурної спадщини управління охорони нерухої культурної спадщини та заповідників – 2 вакансії.*

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування (історик, історик-музеєзнавець, археолог, архітектор, архітектор-реставратор, будівельник, юрист, правознавець) за

освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом у державній службі на посаді провідного спеціаліста – не менше 1 року, або стаж роботи за фахом в інших сферах управління – не менше 3 років.

– *головного спеціаліста відділу капітальних інвестицій та ресурсного забезпечення Департаменту фінансово-ресурсного забезпечення – 1 вакансія.*

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом у державній службі на посаді провідного спеціаліста – не менше 1 року, або стаж роботи за фахом в інших сферах управління – не менше 3 років.

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які мають вищу освіту, стаж роботи за фахом.

До заяви додаються наступні документи:

– заява про участь у конкурсі, де зазначається про ознайомлення заявника із встановленими законодавством обмеженнями щодо прийняття на

державну службу та проходження державної служби;

– заповнена особова картка (форма П-2 ДС) з відповідними додатками;

– дві фотокартки розміром 4 x 6 см;

– копії документів про освіту, підвищення кваліфікації, присвоєння вченого звання, присудження наукового ступеню;

– декларація про майно, доходи, витрати та фінансові зобов'язання за минулий рік за формою, передбаченою Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції»;

– копія військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);

– довідка про допуск до державної таємниці (у разі його наявності).

Документи для участі у конкурсі приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення в газеті «Культура і життя».

01601, м. Київ, вул. І.Франка, 19, кім. 109.

Додаткова інформація за тел.: 234–39–93.

Конкурсна комісія

Мінкультури оголошує проведення конкурсного відбору на посаду генерального директора Одеського національного академічного театру опери та балету

У зв'язку із закінченням 4 листопада 2015 року терміну дії контракту, укладеного між Міністерством культури України та Бабіч Надією

Уряд суттєво зменшив орендну плату за художні майстерні

Кабінет Міністрів України прийняв Постанову від 4 листопада 2015 року № 950 «Про внесення змін у додаток 2 Методики розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу».

Відповідний законопроект розроблений Міністерством культури України у зв'язку з необхідністю врегулювання розміру плати за оренду нерухомого майна професійними творчими працівниками для їх розміщення у творчих майстернях.

На території Національного Києво-Печерського історико-

Матвіївною, призначеною на посаду генерального директора Одеського національного академічного театру опери та балету, та на виконання вимог, визначених Порядком проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2008 року № 777, 23 лис-

культурного заповідника перебувають 29 професійних художників України, які працюють у жанрі іконопису та орендують корпус № 30 для творчих майстерень (Лаврські майстерні) – це єдиний об'єкт на території України, де професійними творчими працівниками проводиться значна робота по відтворенню, збереженню та розвитку національної іконописної школи.

Згідно з Методикою розрахунку орендна плата та комунальні послуги Лаврських майстерень за місяць орієнтовно становить 74254 грн на місяць. Зазначена сума оплати за творчі майстерні є непомір-

топада 2015 року підписано наказ Міністерства культури України «Про проведення конкурсного відбору претендентів на заміщення вакантної посади генерального директора Одеського національного академічного театру опери та балету».

На сайті Міністерства культури у рубриці Вакансії опубліковано наказ про проведення конкурсного відбору та склад Комісії.

но високою для художників Лаврських майстерень і потребує відповідного корегування.

Постанова містить положення щодо доповнення додатку 2 Методики розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу новим пунктом № 30, відповідно до якого орендна ставка за використання професійними творчими працівниками площі творчих майстерень, що не використовуються для провадження підприємницької діяльності, складає 1% для приміщень творчих майстерень площею не більш як 50 м², і 3% для приміщень творчих майстерень площею понад 50 м².

Мінкультури оголошує про проведення конкурсного відбору на посаду керівника ДП «Національний центр Олександра Довженка»

У зв'язку із закінченням 11 листопада 2015 року терміну дії контракту, укладеного між Міністерством культури України та Козленком Іваном Васильовичем, призначеним на посаду генерального директора Державного підприємства «Національний центр Олександра Довженка» та на виконання вимог, визначених Порядком проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2008 року № 777, 23 листопада 2015 року підписано наказ Міністерства культури України про проведення конкурсного відбору керівника Державного підприємства «Національний центр Олександра Довженка».

На сайті Міністерства культури у рубриці Вакансії опубліковано наказ про проведення конкурсного відбору та склад Комісії.

Прес-служба Мінкультури

редактор
Любов ЯКИМЧУК

ПІСЛЯМОВА

ОЛЕНА ЧЕКАН: РОКИ, РОЛІ, ТЕКСТИ, ЛЮДИ

Нещодавно у «Книгарні Є» відбувся вечір пам'яті актриси, сценариста та журналіста, кореспондента журналу «Український тиждень» Олени Чекан.

Життя Олени Василівни – не лише індивідуальна, завжди неповторна доля, а й наочна ілюстрація еволюції, якої зазнали українські інтелектуали за роки незалежності. І, водночас, приклад того, як ані на хвилину не припиняти бути творчою людиною, розсувати кордони можливого, пробувати себе у різних творчих іпостасях, щоразу здобуваючи успіх.

Вона пішла у небуття напередодні Євромайдану, тож подальші драматичні події дещо затьмарили велич втрати. Однак, упродовж кількох років Олена Чекан була одним із провідних журналістів часопису «Український тиждень», завдяки її ініціативі та майстерності на сторінках видання постійно з'являлися інтерв'ю з видатними публічними інтелектуалами України й світу.

Раніше пані Олена була ініціатором та співавтором сценарію документального серіалу «Мій Шевченко», редактором багатьох пізнавальних і публіцистичних фільмів, програм на каналі «1+1».

А до того – автором, режисером і виконавцем поетичних моностав – одноосібно, в унікальному «Театрі одного актора».

А до того – чарівною й неповторною кінозіркою...

Олена Василівна запам'яталась як блискуча креативна особистість і безкомпромісний патріот європейської України, як мужня жінка, котра до останнього сподівалася перемогти страшну хворобу.

Завдяки ентузіазму її сина Богдана Родюка-Чекана та відвазі австрійського художника й видавця Роберта Єлінека, щойно з'явився друкований акт пам'яті Олени Чекан – книга найкращих матеріалів, надрукованих в «Українському тижні», у перекладі англійською мовою.

Серед учасників вечора пам'яті – художник і видавець Роберт Єлінек, кінокритик, голова Національної спілки кінематографістів України Сергій Тримбач, філософ та культуролог Вадим Скуратівський, режисер й продюсер Сергій Проскурня, а також журналіст Юрій Макаров.

Авангард як місце культурної травми

Любов ЯКИМЧУК

Коли йдеться про авангард – одразу спадає на думку Харків, хоча історично першим містом українського авангарду був Київ.

Саме тут започаткував театр Лесь Курбас, який приїхав до міста за благословенням віденського викладача філософії, тут створював перші роботи Семенко і Петрицький.

А Харків виринає тому, що від 1919 по 1934 був столицею України, столицею українського відділу ВЧК та ОГПУ та, відповідно, столицею терору в Україні, щупальцем, який ріс із Москви. Це був основоположний період утвердження радянської влади на наших теренах, від українізації до початку русифікації, період культурного розквіту й згасання.

З української літератури протягом 30-х років минулого століття викреслювалися та вирізалися імена письменників, одразу після їхнього розстрілу за участі у нібито терористичних організаціях, деякі книжки тих часів були схожі на обрізки.

Звичайно, у нас було мало часу на відновлення цієї прогалини, бо найбільш важливі архівні справи, що стосуються політичних репресій 30-х та Голодомору, були відкриті лише 2009 року.

Та ця інформація вже завоюється вузьким (науковцями) та ширшим колом людей (вивчається в українських школах). Інтерес до митців покоління «розстріляного відродження» помітно зростає.

З'явилися приклади як якісної, так і не дуже популяризації цієї теми.

Зокрема, телеканал «Україна» зробив цикл коротких документальних фільмів про митців «розстріляного відродження», що базувались на скандальних сценах з їхнього життя, а іноді й на плітках. Наприклад, у відео про Семенка є епізод, де поет кидає свою дру-

ний лекторій «Розстріляне відродження», про який ще п'ятнадцять років тому можна було тільки мріяти через брак інформації. Лекції читають як відомі письменники (Юрій Андрухович, Юрій Винничук, Оксана Забужко), так і знані науковці (Віра Агеєва, Володимир Моренець).

Минулого року Міжнародний літературний конкурс «Коро-

Це означає, що від Голодомору та політичних репресій ці українці не постраждали, ба більше, деякі митці, як письменник Василь Стефаник, отримували від Радянського Союзу певний час пенсію, по суті із-за кордону.

Здається, що Західна Україна й досі не розуміє, що сталося з рештою країни тоді, коли вони не були разом. Інформацію про згадані події люди мають, але наслідків для сучасної України не розуміють. Інакше не було б закликів на кшталт «слід дати можливість Донбасу і Криму від'єднатися» або що «цивілізаційний кордон проходить по кордону колишньої Австро-Угорщини».

Варто розуміти, що у 1939 році в центральній Україні уже розкуркулили та виморили голодом селян, розстріляли інтелігенцію, а Академія наук втілювала в життя московську інструкцію з наближення української мови до російської. Терор породжував страх і мовчання – ідеальні методи для знищення пам'яті (історичної, рідинної, мовної).

Розуміння таких речей знімає багато закидів до не-Західної, яка мало знає про неї. Ніхто не питає один одного: а що ти робив поки наді мною ставили експерименти, чому ти забув українську мову?

У нас є традиція, якої важко позбутися – мовчати про свою історію, ділити спільні травми на регіональні – «галицькі», «донецькі», «лівобережні» та ще якісь. А проблеми треба проговорювати, адже культура – це один із шляхів розмови.

жину на підлогу. Або в іншому – у день самогубства Хвильовий чомусь грає на банджо, а не на гітарі, як відомо зі спогадів сучасників.

Цього літа проект «Їздець» започаткував цикл фахових екскурсій футуристичними місцями Києва.

Їх проводить літературознавець Ярина Цимбал, яка ще й читає курс лекцій на тему «Український авангард» у арт-просторі «Mezzanine», за підтримки літературної майстерні «Bartleby & company».

Медіа-портал «Українська правда» розпочав спеціаль-

нація слова» запустив проект із антитетичною назвою «Воскресіння розстріляного відродження», де заохочує надсилати на конкурс твори на цю тематику. Перелік подій, присвячених українському авангарду, можна продовжувати й далі.

Утім, не лише брак інформації є ключовою у подоланні травм 30-х, а й те, яку саме історію вважають своєю різні регіони країни. Контекст «розстріляного відродження» пов'язаний з подіями в УРСР до 1 листопада 1939 року, тобто до приєднання Західної України.

Газета «Культура і життя»

№ 29–32 (4652–4655), 20–30 листопада 2015 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–66
cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ШЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Євген БУКЕТ, Сергій ВАСИЛЬЄВ, Олег ВЕРГЕЛІС, Вадим ДОРОШЕНКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Наталка ІВАНЧЕНКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Ігор ЛІХОВИЙ, Наталія ЛИГАЧОВА, Наталія МУСІЄНКО, Лариса НІКІФОРЕНКО, Руслан ОНОПРІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Олег СВІРКО, Артем СТЕЛЬМАШОВ

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563–18–04, 562–28–51

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498–23–64;
+38 (097) 111–17–56

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2015

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2015 р.:
півріччя – 89,19 грн; 3 місяців – 45,42 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс
60969

Наклад 5 000

Ціна договірною

